

מבט על, גיליון 701, 26 במאי 2015

**המרוץ לבית הלבן:
משמעות ה"פריימריז הסמויים" בארצות הברית**

עודד ערן ו-אואן אלטרמן

מסע הבחירות הממושך לנשיאות ארצות הברית כבר יצא לדרך. שפע הקמפיינים שהושקו בשבועות האחרונים נתן גושפנקא רשמית למה שמתרחש כבר חודשים: "הפריימריז הסמויים" - אותו תהליך, שבמסגרתו פועלים המועמדים מאחורי הקלעים במאמץ לגייס כספים, לשכור צוותי קמפיין ולזכות בקולם של הפעילים המרכזיים. לבחורים נכונם עוד שמונה חודשי המתנה עד שיחלו הראשונות מבין הוועידות המפלגתיות והבחירות המקדימות, אולם בקרב התורמים והפעילים ההתרחשות כבר בשיאה, וחלקה רלוונטי גם לישראל.

אף נושא משרה מכהן אינו משתתף במרוץ. עם זאת, הדמוקרטים מציגים מועמדת, שהיא בעלת מאפיינים של פוליטיקאי מכהן: הילרי קלינטון, ששמה, ניסיונה, בסיס הפעילים שלה ופוטנציאל גיוס הכספים שברשותה מעניקים לה יתרון פתיחה חריג על פני כל מועמד אחר. זו הסיבה, שיש רק מועמד דמוקרטי אחד, שהכריז על התמודדות מולה לראשות המפלגה - הסנטור ברני סנדרס מוורמונט. מושל מרילנד לשעבר מרטין או'מאלי צפוי להצטרף למרוץ בקרוב, הסנטור לשעבר ג'ים ווב מווירג'יניה, והסנטור לשעבר לינקולן קאפי מרוד איילנד עשויים אף הם להציג מועמדות בחודשים הקרובים. ייתכן שאחד מהם אף יצליח בשלב מסוים לצבור תאוצה בזכות איגוף קלינטון משמאל, אולם פרשנים מסכימים, שבסופו של דבר, הסיכוי של קלינטון לזכות במועמדות המפלגה הדמוקרטית גבוה מאוד, אפילו יותר מאשר הסיכוי שהיה לה בשלב זה של המרוץ לנשיאות שהתנהל ב-2008, ואשר בסופו נוצחה על ידי ברק אובמה.

בצד הרפובליקני, לעומת זאת, יש מועמדים מוכשרים רבים ומספרם עשוי להגיע עד תריסר טוענים לכתר. הממסד הרפובליקני חמק עד כה מתמיכה במושל ניו ג'רזי כריס כריסטי והתאחד סביב ג'יב בוש, מושל פלורידה לשעבר והשלישי מבני משפחת בוש, ששם פעמיו לבית הלבן. בוש נחל הצלחה מרשימה בגיוס כספים, אך האגף הימני יותר של בסיס הפעילים במפלגה נוטה להטיל ספק בתום כוונותיו. בסיס פעילים זה יכול לבחור מתוך שלל מועמדים שמרניים יותר, וביניהם מושל ויסקונסין לשעבר סקוט ווקר, שצבר תנופה בשטח. סנטור מרקו רוביו מפלורידה, סנטור טד קרוז מטקסס ואחרים יכולים עדיין לפרוץ קדימה, כאשר גם רוביו (שנתנו לו התחייבויות בסך 40 מיליון דולר) וגם קרוז (31 מיליון דולר כבר גויסו) רשמו הישגים ניכרים בגיוס כספים, ובמקרה של קרוז - בעיקר הודות לתורם יחיד שהעביר אליו סכום ניכר. סנטור ראנד פול מקנטקי, שיישא את הדגל הליברטריאני בקמפיין, השקיע בשנים האחרונות מאמצים לכוון יחסים טובים עם ארגונים פרו-ישראלים בווינגטון.

כל המועמדים הביעו תמיכה בישראל. היחסים עם ישראל, למרות המתח שנרשם בחודשים האחרונים בין הנשיא אובמה לראש הממשלה נתניהו, נותרו רכיב מרכזי בפוליטיקה האמריקנית. המועמדים הרפובליקנים התמקדו בהיסטוריה של היחסים בין אובמה לישראל ובעמדתו הנוכחית כלפי איראן. על רקע זה, הילרי קלינטון מתחבטת בין קשריה עם ממשל אובמה ופעילי המפלגה הדמוקרטית מחד גיסא, לבין שורה של תורמים דמוקרטים פרו-ישראלים, המביעים ספקות אשר לעסקה הנרקמת עם איראן, מאידך גיסא.

למעשה, כך דיווח הניו יורק טיימס, כמה מהתורמים הפרו-ישראלים נטשו את המועמדים הדמוקרטים לטובת מועמדים רפובליקנים. היקף המעבר אינו ברור, בעיקר משום שמיומן קמפיינים אמריקניים הוא, באופן כללי, תהליך מאוד לא שקוף. אולם, אם כך הדבר, עשויות להתלוות להתפתחות זו השלכות על ישראל ועל יחסיה עם ארצות הברית. תורמים יהודים - שחלקם אף אינם מתמקדים כלל במדיניות כלפי ישראל - אחראים באופן מסורתי לחלק ניכר מהכספים, שמגייסים מועמדים דמוקרטים לנשיאות (יש המעריכים זאת בכשליש מסך

התרומות). שינוי מגמה בגיוס כספים מצד פרו-ישראלים לעבר המפלגה הרפובליקנית עלול לשחוק את הקשר בין ישראל לבין המפלגה הדמוקרטית ולהטות את המאזן השברירי ששומר על תמיכה דו-מפלגתית בישראל. מנגד, יש תורמים פרו-ישראלים, שלא שינו את עמדתם. ביניהם איל התקשורת חיים סבן, שהתחייב לתת "ככל שיידרש" לטובת הקמפיין של הילרי קלינטון.

התורם הפרו-ישראלי הבולט שלדון אדלסון ממשיך בפעילותו הנמרצת למרות בעיות משפטיות שונות. כמה מהמועמדים הרפובליקנים נפגשו עמו במהלך כינוס של קואליציה של ארגונים יהודים רפובליקנים, שנערך באפריל ואשר כונה באתר החדשות 'פוליטיקו' "הפריימריז של שלדון אדלסון". עדיין, נראה שאפילו השפעתו של תורם כאדלסון תתגמד מול המימון המסיבי שצפוי מהאחים קוך – צמד מיליארדרים שאינם יהודים, ואשר האינטרס שלהם בפוליטיקה אינו קשור לישראל, אשר צפויים להזרים כמעט 900 מיליון דולר למרוץ. כדי לעמוד בעוצמתו הכוללת של גיוס הכספים הרפובליקני (לרבות אלה שיגיעו מהאחים קוך), יהיה על הקמפיין של הילרי קלינטון (והארגונים התומכים בה) להציב יעד גיוס של 2.5 מיליארד דולר.

בנוסף לגיוס כספים, המועמדים מגייסים גם את צוות היועצים שלהם, בין היתר בנושא המדיניות במזרח התיכון. ג'ב בוש גייס את מגאן אוסליבן, פרופסור באוניברסיטת הרווארד, שנתפסת כקשורה יותר למחנה הריאליסטי בקרב הרפובליקנים מאשר למחנה הניאו-שמרני. שמות ידועים אחרים, כולל ממחנה הניאו-שמרנים, נמצאים במגעים שקטים עם מסעות הבחירות. הילרי קלינטון מצדה, גייסה לשורותיה את גייק סאליבן, שהיה אחד מעוזריה במחלקת המדינה. סאליבן מילא תפקיד במגעים המוקדמים עם איראן, אולם הוא ידוע כספקן יותר כלפי המשטר האיראני ביחס לגורמים אחרים בחוגי הממשל. הרכבם של צוותי היועצים עשוי לאותת על עמדותיהם של המועמדים בסוגיות מסוימות, ועונת הגיוסים מתרחשת כעת, במהלך שלב הפריימריז הסמויים. כל אלה יתפסו את תשומת הלב בחודשים הקרובים - עוד לפני שהקמפיין לבחורים יושק במלוא העוצמה.

ואשר לקמפיין עצמו – עדיין לא ברור איזה תפקיד תמלא מדיניות החוץ בהחלטת הבחור האמריקאי. באופן כללי, בחירות בארצות הברית (ובמקומות רבים אחרים בעולם) מוכרעות לפי סוגיות פנימיות, במיוחד – הכלכלה. למרות זאת, על רקע עליית דאע"ש והתחדשות איום הטרור, כמה סקרים כבר הראו עניין ציבורי מוגבר במדיניות החוץ. עימות בנושא מדיניות החוץ עשוי להיות מעניין במהלך הקמפיין, שכן מועמדים רבים מביאים עמם ניסיון מוכח במדיניות חוץ (הילרי קלינטון) או השקפת עולם מגובשת (פול ראנד והסנטור הרפובליקני לינדסי גראהם מדרום קרוליינה). הוויכוח הציבורי על מדיניות החוץ יוכל להיות מדד לנטיית ציבור הבחורים האמריקני, במיוחד בשאלות מכריעות של מדיניות כלפי רוסיה, העסקה המתגבשת עם איראן ומידת המעורבות האמריקנית במזרח התיכון, קרי האם הציבור האמריקני עדיין רדוף מתוצאות המלחמות באפגניסטן ובעיראק? נטייתה של דעת הקהל בנושאים אלה והאיתותים שיישלחו לנשיא הבא בהתאם עשויים יהיו להתגלות כחשובים לעיצוב גישתו של הממשל הבא, שייכנס לבית הלבן.

אולם, לעת עתה עימות כזה ייאלץ להמתין, שכן התהליך נמצא עדיין בשלב ה"פריימריז הסמויים", שבו תורמים ופעילים הם יעד חשוב יותר עבור המועמדים מאשר דעת הקהל. בשלב זה, המסקנה המרכזית שישראל יכולה להסיק, היא שהקונצנזוס הפרו-ישראלי שומר על מקומו בראש סדר היום של הפוליטיקה האמריקנית. הזירה המשמעותית יותר היא זו שבצד הדמוקרטי. ביקורת חריפה וגלויה כלפי ישראל בקרב חלק מפעילי מחנה השמאל כבר החלישה את מעמדה של ישראל בקמפוסים האמריקניים. הקמפיין עשוי לחשוף האם דינמיקה זו עתידה להתפתח ובאיזה קצב. ייתכן שתנועה אפשרית של תורמים פרו-ישראלים מהמחנה הדמוקרטי לרפובליקני מרמזת שגם הם חשים בכיוון המשתנה של הרוחות הפוליטיות. אם כך הדבר, יהיה על ישראל ותומכיה להגביר את המאמצים לבסס תמיכה בקרב הדמוקרטים ולשמור על האיזון הדו-מפלגתי, שהיה ונשאר נכס חיוני לקשרי ישראל-ארצות הברית.